

A photograph of Sir Robin Knox-Johnston, an elderly man with white hair and a beard, wearing a white sailing jacket. He is leaning over the side of a sailboat with a blue deck, operating a winch. The background shows the sea and a cloudy sky. A Union Jack flag is visible on the mast.

Sir Robin Knox-Johnston.

'SNUIVEN AAN DE TECHNIEK VAN DEZE EEUW'

Wat doet een bejaarde zeeheld in een solowedstrijd rond de wereld? Sir Robin vaart in de Velux 5 Oceans tegen sportieve jongens die de Open 60's fysiek aankunnen. 'Maar ik ben hier niet om zomaar wat te zeilen.' Dus ligt hij geregeld in de clinch met zijn hightech apparaat en kantelkiel. Nautique begroette op de kade in Norfolk (Vi), een zeer vermoeide Knox-Johnston.

Tekst **Jeroen Schuiten** Beeld **onEdition**

pensioengerechtigde leeftijd te wachten op een hartinfarct irriteerde hem mateloos. 'Ik wilde aan de techniek van deze eeuw ruiken voor het te laat was. Nu ben ik nog sterk en fit. Ik wilde met een Open 60 in de zuidelijke oceaan zeilen en was benieuwd of ik de strijd met de jonge jongens aankon,' verklaart hij zijn deelname aan de Velux 5 Oceans-race. Alleen rond de wereld zeilen fascineert hem nog steeds. 'Je moet vier stappen vooruitkijken, vooral bij het weer. Daarnaast moet je fysiek fit zijn. Schaken en opdrukken tegelijk,' lacht hij zijn tanden bloot, die onderweg ogenschijnlijk menige poetsbeurt gemist hebben.

Vanaf de start in het Spaanse Bilboa leken de elementen Knox-Johnston tegen te werken. Een orkaan in de Golf van Biskaje dwong hem met het merendeel van de vloot terug naar de haven voor reparaties. Hij ontliet het lot van favorieten Mike Golding en Alex Thomson, die met een kapotte kiel en gebroken mast al gauw de race verlieten. Als derde kwam de veteraan uiteindelijk in Australië aan; 25 dagen na etappewinnaar Bernard Stamm. De tweede etappe begon veelbelovend. Knox-Johnston stookte in het kielzog van Stamm over de startlijn in Freemantle. Het zou de laatste keer zijn dat hij zicht had op de achtersteven van de *Cheminees Poujoulat*. De lange etappe door de zuidelijke oceaan, rond Kaap Hoorn en door de Doldrums bracht een stortvloed aan problemen. 'Ik verloor drie dagen omdat mijn automatische piloot niet werkte. Vervolgens begaf mijn communicatieapparatuur het waardoor ik geen weersvoorspellingen kon

was Bernard Stamm gearriveerd. Het zeilfenomeen uit Zwitserland was al wekenlang vakantie aan het vieren in Europa. Niet alleen de gebrekkige weersinformatie irriteerde de zeerot tijdens deze etappe. De aanhoudende "alarm-symfonieën" die de zeiler waarschuwen voor naderend gevaar en draaiende wind, hielden hem van zijn broodnodige slaap af. 'Een alarm voor een naderend vrachtschip is van vitaal belang. Ik hoef echter niet zes keer per dag te horen dat er ijsbergen nabij Groenland drijven,' klaagt hij. 'En de wind draait constant. Waarschuw me alsjeblieft alleen voor grote winddraaiingen.' Terugdenkend moet hij lachen. 'Op een gegeven moment gingen vier alarmsignalen tegelijk af. *It was driving me nuts!* En ik had daarvoor geen idee waar ik precies op moest letten.' De beweegbare kiel blijkt een laatste bron van ergernis. Dit fragiele onderdeel van de Open 60's veroorzaakte de meeste uitvallers en pitsstops tijdens de race. 'Ze zijn gewoon niet sterk genoeg,' hamert Knox-Johnston. 'Zo'n kiel gaat maar 70.000 mijl mee en kost zo 140.000 euro. Dat is twee euro per mijl.' Volslagen belachelijk, naar zijn mening. Toch doen deze moderne ongemakken Sir Robin niet terugverlangen naar de eenvoudige dagen van de houten *Subaili*. Hij lijkt zich nog oprecht te verwonderen over zijn moderne Open 60 racemachine. 'De *Saga Insurance* weegt net zoveel als de *Subaili*, maar is twee keer zo lang en heeft vier keer haar zeiloppervlak,' legt hij enthousiast uit. ▶

Toen en nu: *Subaili* (boven) en *Saga Insurance* (onder)

Life & times van de illustere Sir Robin

Robin Knox Johnston werd geboren in 1939, in de Londense wijk Putney, als oudste van vier broers. Op school bleek hij niet al te best in teamsporten, maar geschikter om solistisch bezig te zijn. In 1957 ging hij naar zee, als dekofficier.

Robin trouwde in 1962 met zijn schoolvriendinnetje Suzanne. Zij overleed in november 2003 aan kanker. Het echtpaar Knox-Johnston kreeg een dochter, die in 1963 in Bombay ter wereld kwam. Sir Robin heeft nu vijf kinderen.

In Bombay bouwde hij eigenhandig zijn *Subaili*, die hij op zeewaardigheid testte door naar Engeland te varen. Daar startte hij vervolgens in de Golden Globe, die hij als enige uitzeilde. In 1969 duurde de wereldreis 313 dagen. Tijdens de race verscheen in de *Sunday Times* een In Memoriam, omdat men dacht dat Robin het leven had gelaten.

Na zijn historische zegereis richtte Knox Johnston zich meer op het organiseren van jachtraces, zoals in 1982 en 1986 de BOC Challenge Round The World en in 1990 en 1994 de Whitbread Race. Vervolgens zette hij Clipper Ventures op, dat jonge mensen liet kennismaken met zeezeilen rond de wereld met een vloot identieke schepen.

Een paar belangrijke data:

- 1970: winnaar in de Round Britain Race
- 1974: winnaar in de Round Britain Race
- 1977: deelname aan de Whitbread Round the World
- 1982: wereldkampioen Klasse II-catamarans
- 1994: record wereldomzeiling op *Enza* met Sir Peter Blake
- 1994: IYRU zeiler van het jaar
- 1995: geridderd door koningin Elisabeth

Ingeklemd tussen de droogdokken van Amerika's Atlantische marinevloot en een *Hooters*-terras vol rondborstige bediening liggen de vier overgebleven boten in de Velux 5 Oceans-race aan de kade. Sir Robin Knox-Johnston klust aan zijn Open 60 *Saga Insurance*. Met zijn diepbruine gelaat, getekend door zee en wind, volle grijze baard, zijn vergeelde tanden en voorliefde voor whisky voldoet hij aan alle clichés van een oude zeeman. Zijn ene arm is duidelijk opgezwollen; het gevolg van een tuimeling tijdens de laatste etappe. Robin Knox-Johnston maakte in 1969 historie door in zijn houten *Subaili* in 312 dagen rond de wereld te zeilen. Het was de allereerste keer dat een man dat alleen en non-stop deed. Met zijn prestatie won Knox Johnston de Golden Globe Race, ook al omdat verder niemand van de negen deelnemers de finish haalde. Eenmaal terug aan land beschreef een psychiater de toen jonge Knox-Johnston als "verontrustend normaal". 'Ik weet niet of ik nu nog dezelfde diagnose zou krijgen,' erkent de zeiler, die zijn 68-jarige verjaardag dobberend voor de Braziliaanse kust vierde, schaterlachend. Na een indrukwekkend leven op zee had Sir Robin al jaren niets meer te bewijzen. Maar het idee om op zijn

'SOLOZEILEN IS ALS OPDRUKKEN EN SCHAKEN TEGELIJK'

boven: Halte Freemantle, Australië; start van de tweede etappe. "Nog maar" 14.500 mijl naar Virginia

ontvangen,' verzucht Sir Robin. De kapotte besturing deed hem vroeg in de tweede etappe rechtsomkeer maken. De haperende communicatieapparatuur vereiste een pitsstop in Argentinië. 'In totaal verloor ik zo'n twee weken,' schat hij mopperend. Veel knulligheden wijt Knox-Johnston aan zijn korte voorbereidingstijd. 'Een probleem met de apparatuur bleek simpel te verhelpen door enkel de stroom er af te halen. Maar daar kwamen we pas na drie dagen achter,' grijnst hij zuur. Aan de ruim 14.000 mijl naar Norfolk leek daarom geen einde te komen. De Brit voelde zich vaak de Vliegende Hollander, gedoemd tot in den eeuwigheid de zee te bevaren. Pas na 79 dagen zeilde hij over de finish aan de monding van de Chesapeake Baai. Dertig dagen eerder

Deze race lijkt hem de hoognodige afleiding te bieden en een vlucht uit jaren vol ellende. Hoewel Dalton de startdatum in Norfolk niet lijkt te halen, verwacht Sir Robin dat de organisatie hem toch naar Bilbao laat zeilen. Als mede-eigenaar van de race kan hij het weten.

Bij de start van de laatste etappe naar Bilbao heeft klassemmentsleider Bernard Stamm ondertussen een halve oceaan voorsprong opgebouwd op de *Spirit of Yukoh* van Kojiro Shiraishi uit Japan. Robin Knox-Johnston heeft zijn derde plaats verloren aan de *Pakea* van de Bask Unai Basurko.

De Brit mag Kaap Hoorn dan al drie keer gerond hebben, zijn competitieve instelling is niet aangetast door de jaren. 'Ik ben hier om te winnen, niet om zomaar een beetje te zeilen,' klinkt het streng. 1 Dag en 17 uur moet hij goedmaken op Basurko.

'Ik leer de boot steeds beter kennen. Als we beide hetzelfde weer hebben, dan versla ik Unai normaal gesproken,' pocht hij zelfverzekerd, terwijl de Bask breed lachend voorbijloopt. De 3200 mijl naar Bilboa is in verhouding met de vorige etappes een sprint. Niet echt een afstand om veel tijd goed te maken, beseft ook Sir Robin. Eind mei verwacht Knox-Johnston weer op Engelse bodem te zijn en aan zijn geliefde *Subaili* te knutselen. Verder wacht bij thuiskomst een klimtocht op Groenland en het schrijven van een boek. Daarna? 'Geen idee. Zo ver ik weet hebben we maar één leven. Schilder het in heldere kleuren,' luidt zijn afsluitende advies. ■

Een blik in de kajuit toont een Spartaans onderkomen. Het vertrek ter grootte van een flinke bezemkast ontbeert een toilet en keuken. De beschikbare ruimte is volgepropt met computer- en satellietapparatuur. Tijdens de Golden Globe Race in 1968 zeilde Knox-Johnston in grote eenzaamheid op sextant, zon en sterren, nadat zijn radio het vroeg in de wedstrijd begeven had. Nu wordt zijn positie elke drie seconden doorgegeven en staat hij via e-mail en satelliettelefoon in dagelijks contact met de wal.

De *Subaili* was volgeladen met ingeblikt vlees, kilo's suiker, drieduizend sigaretten en een krat whisky. Nu leeft hij op astronautenvoer en beperkt hij zijn sigarettenconsumptie. Hij weigert de whisky uit gewichtsoverwegingen op de kade te laten staan. 'Whisky is een voorwaarde voor een goede gezondheid,' glimlacht hij wijs.

In Norfolk wacht Knox-Johnston, ondertussen zichtbaar onrustig geworden, op de binnenkomst van de vijfde deelnemer aan de race.

Graham Dalton heeft net Brazilië verlaten, waar hij een haven opzocht na een botsing met een mysterieus object en problemen met zijn kiel. De Nieuw-Zeelander zeilt ter nagedachtenis aan zijn overleden zoon om de wereld en de oude zeebonk voelt een persoonlijke band. Knox-Johnstons vrouw overleed drie jaar geleden aan kanker.

'SCHILDER DIT ENE LEVEN IN HELDERE KLEUREN!'

Kijk voor een kort interview met Sir Robin op: www.nautique.nl